

Zima zbliża się milowymi krokami. W nocy zdarzają się przymrozki, a w dzień też jest coraz chłodniej i dlatego chętnie wkładamy swetry albo chociaż jeden... I tu, niestety, często występuje błąd, bo zamiast „sweter” pojawia się „swetr”.

Dlaczego niepoprawna forma zastępuje „sweter”

Prawdopodobnie forma „sweter” kojarzy się niektórym użytkownikom języka polskiego z gwarową formą „wiater” i dlatego analogicznie do poprawnej formy „wiatr” osoby te stosują błędną formę „swetr”.

Językoznawcy, szukając przyczyn popełniania błędu, zwracają uwagę na odmianę wyrazu **„sweter”**.

	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
Mianownik	sweter	swetr-y
Dopełniacz	swetr-a	swetr-ów
Celownik	swetr-owi	swetr-om
Biernik	sweter	swetr-y
Narzędnik	swetr-em	swetr-ami
Miejscownik	swetrz-e	swetr-ach
Wołacz	swetrz-e	swetr-y

Obserwacja tematu fleksyjnego tego rzeczownika pozwala zauważyć, że w większości przypadków występuje temat: „swetr-”. To powoduje, że przenoszony jest do mianownika liczby pojedynczej. W przeszłości nasi przodkowie tak czynili z wieloma słowami, które miały różne formy tematu fleksyjnego. Z reguły do mianownika – wcześniej lub później – przenosił się temat dominujący. Tak stało się ze słowem „szewc”, który w staropolszczyźnie brzmiał „szwiec”.

Jak „szwiec” został „szewcem”

Pierwotnie w języku polskim istniało więcej samogłosek. Z biegiem lat niektóre zanikały lub zmieniały się. Takie zjawiska zachodziły także w wyrazie „szewc”. W wyniku zmian, w pewnym okresie występowały dwa tematy fleksyjne w odmianie dzisiejszego wyrazu „szewc”; były to: „szwiec” i „szewc”. Ponieważ temat „szewc” dominował, ostatecznie utrwalił się i w mianowniku. W ten sposób mamy obecnie wyraz „szewc” (szewc-a, szewc-

owi, ...).

Nieugięty sweter

Wyraz *sweter* do tej pory nie poddał się opisanej (na przykładzie wyrazu *szewc*) tendencji. Chociaż temat fleksyjny tego wyrazu częściej przyjmuje formę „swetr-” (znika „e ruchome”), to jednak nadal – zgodnie z normą – w mianowniku jest *sweter*.

Przykłady:

Jan kupił nowy sweter.

Maria nie ma swetra.

Zbigniew nie lubi swetrów i dlatego nigdy nie widziałam go w swetrze.

Ciekawostka

Wyraz *sweter* pochodzi od angielskiego „sweater”. Słowo to stanowi przykład obcego wyrazu, który przystosował się do polskiego systemu odmiany z „e ruchomym” (*sweter-swetra*). Zjawisko to obserwujemy w wielu wyrazach rodzimych: *pies* – *psa*, *kotek* – *kotka*.

Barbara Ellwart